

Examensarbete

EN FÄNGSLANDE STUDIE Fängelsereformsattityder i Sverige

A CAPTIVATING STUDY Prison reform attitudes in Sweden

Examensarbete inom huvudområdet Socialpsykologi
Grundnivå
22.5 Högskolepoäng
Vårtermin 2013

Författare: Niklas Malmström
Leo Hillman

Handledare: Petri Kajonius och Kjell Törnblom
Examinator: Tanya Jukkala

Abstract

The purpose of this study was to investigate prison reform attitudes to see if they correlated with gender, political affiliation, age and sample group. The sample groups were the general population ($N=105$), ex-criminals ($N=48$) and students at the University of Skövde ($N=252$). The respondents were reached by an email survey. This was done by replicating a previously done American survey study. The results from the Swedish study were reviewed in comparison with the American study. The results showed that Swedish respondents held more positive prison reform attitudes than did their American counterparts. Ex-criminals were more positive towards prison reforms than students and the general population. Regarding political affiliation, the Swedish left-wing had more positive attitudes towards prison reforms than did the right-wing. The study also found a positive correlation between age and prison reform attitudes. It was found that Swedish women had more punitive attitudes towards violent criminals than other criminals, than did the men. It would be interesting to research these attitudes and how they relate to gender, to see whether they are a product of intercultural differences.

Key words: Prison reforms, attitudes, punitiveness, Similarity-attraction effect

Abstrakt

Studiens syfte var att undersöka fängelsereformsattityder i Sverige med syfte att utreda om dessa korrelerade med kön, politisk tillhörighet, ålder och urvalsgrupp. Detta utförs genom att replikera en tidigare amerikansk studie inom samma ämne. Resultaten från den svenska studien jämfördes även med den amerikanska. Urvalsgrupperna utgjordes av allmänheten ($N=105$), före-detta kriminella ($N=48$) och högskolestudenter vid Högskolan i Skövde ($N=252$). Respondenterna nåddes via en mailenkät. Resultaten visade att de svenska respondenterna hade mer positiva attityder gentemot fängelsereformer än deras amerikanska motparter. Före-detta kriminella var mer positivt inställda till fängelsereformer än studenter och allmänheten. Vad gäller politisk tillhörighet, hade vänsterblocket mer positiva attityder mot fängelsereformer än högerblocket. Ålder hade ett positivt samband med fängelsereformsattityder. Det framkom även att i Sverige har kvinnor till en högre grad än män, attityden att våldsbrottsförövare borde få en hårdare bestraffning än andra brottslingar. Det skulle kunna vara av intresse att en studie utförs med syfte att undersöka dessa attityder relaterat till kön, för att se ifall det rör sig om interkulturella skillnader.

Nyckelbegrepp: Fängelsereformer, attityder, punitiveness, Similarity-attraction effect.

Förord

Vi vill tacka Paul Silvia som har varit väldigt tillmötesgående och hjälpsam både med att skicka den information som behövs för att kunna replikera hans studie, men också genom att ge oss tillåtelse att använda hans material så som diagram och figurer. Vi vill även tacka våra handledare Petri Kajonius och Kjell Törnblom för deras ovärderliga hjälp. Ett stort tack till KRIS för att de ville samarbeta med oss och hjälpa oss att finna respondenter. Slutligen vill vi tacka alla respondenter som har svarat på vår enkät.

Begreppsliga definitioner:

- Fängelsereform = En reform innebär att förändra något med syftet att förbättra, i detta fall fängelsesystemet.
- *Compliance* och *punitiveness* saknar korrekta svenska översättningar och används därför i sin engelska form, men förklaras i texten.

Innehållsförteckning

1. INTRODUKTION	3
1.1. INLEDNING	3
1.2. SYFTE OCH HYPOTESER	6
1.3. DISPOSITION	7
2. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	7
2.1. SIMILARITY-ATTRACTION	7
2.2. ATTITYDER	8
2.3. PUNITIVENESS	9
2.4. POLITISKT KLIMAT OCH KULTURELLA SKILLNADER.....	9
2.5. JÄMSTÄLLDHET	11
3. TIDIGARE FORSKNING	12
3.1. ORIGINALSTUDIEN.....	12
3.2. ATTITYDER KRING FÄNGELSE- OCH RÄTTSSYSTEM	14
3.3. IN-GROUP BIAS, SIMILARITY-ATTRACTION EFFECT OCH ATTITYDSSKALOR.	16
4. AVGRÄNSNING	17
5. METOD	17
5.1. METODVAL.....	17
5.2. URVAL.....	19
5.3. ETISKA ÖVERVÄGANDEN	19
5.4. INSTRUMENT	20
5.5. TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	21
5.6. UNDERSÖKNINGSDESIGN	22
5.7. VALIDITET OCH RELIABILITET	22
6. RESULTAT	23

6.1.	DESKRIPTIV ANALYS	23
6.2.	STATISTISK PRESENTATION.....	26
7.	DISKUSSION	27
7.1.	KÖN OCH PUNITIVENESS.....	27
7.2.	FÖRE-DETTA KRIMINELLA OCH SIMILARITY-ATTRACTION EFFECT.....	28
7.3.	POLITISK TILLHÖRIGHET, POLITISKT SPEKTRUM OCH ÅLDER KORRELERAT MED FÄNGELSEREFORMSATTITYDER.....	29
7.4.	JÄMFÖRELSE MED ORIGINALSTUDIEN	30
	REFERENSER	32
	BILAGA.....	36

1. Introduktion

1.1. Inledning

Kriminalitet är ett stort problem världen över (United Nations, 1999) och har sedan urminnes tider varit ett hot mot personer och personliga egendomar, främst i form av mord, bedrägeri och stöld. På senare tid har dock brottsligheten utvecklats och blivit mer organiserad. Detta i form av en global affärsverksamhet som opererar inom det legala systemet för att livnära sin kriminella verksamhet, vilket även har lett till att det sträcker sig över landsgränser. Den organiserade brottsligheten har blivit ett stort hot mot såväl städer som hela länder. Enorma resurser har spenderats på att bekämpa organiserad brottslighet, i extrema fall även i sådan form som säkerhetsstyrkor som patrullerar städer, arméer som mobiliseras för att bekämpa drogkarteller, flottor för att bekämpa pirater och smugglare och till och med stridsflygplan för att hjälpa till att bekämpa drogsmuggling (United Nations, 2009).

USA är ett av de länder där problemet med kriminalitet är som störst och de har högst antal intagna i fängelse per capita i världen (Nationmaster, 2003). Problemet är också att antalet intagna i amerikanska fängelset ökar, och även fast takten av ökningen har minskat (Crime in america.net staff, 2010) har antalet intagna sedan 1970 ökat med 700 %. Detta utan någon större påverkan på brottsligheten och med en enorm kostnad för skattebetalarna (Mikkelsen, 2007). Av de intagna som släpps ut från amerikanska fängelset återfaller 4 av 10 i brott inom tre år (Johnson, 2011), vilket är ett argument för att systemet är i behov av förbättring.

Kriminalitet är även ett stort problem i Sverige och under 2012 anmäldes 1.4 miljoner brott (Brottsförebyggande rådet, A, 2013). Dock uppklarades endast 234,000 av dessa brott, något som minskat från 2011 med 6 % vilket är väldigt oroväckande siffror (Brottsförebyggande rådet, B, 2013). Varje år döms över 12000 personer i Sverige till fängelsestraff. Ett system som är överbelastat, kostar samhället mycket pengar och har en begränsad framgång med behandling. Tidigare nämndes USAs problem med återfall och

även i Sverige återfinns denna problematik med ett återfall i brott på cirka 41 % inom tre år, enligt en rapport publicerad av Brå (Brottsförebyggande rådet, 2005). Att så pass många återfaller i brott inom en sådan förhållandevis kort period blir ett stort problem för samhället och leder till stora kostnader. Det är heller inte ett tecken på ett välfungerande system ur rehabiliteringssynpunkt och enligt media verkar åsikten vara att mer pengar bör satsas på att effektivisera behandling, för att minska återfallen och spara in pengar på längre sikt (Estrada & Tham, 2013).

Kriminaliteten för med sig både materiella kostnader och personliga skadeverkningar, vilka blir väldigt dyra för samhället i helhet. Materiella i den aspekten att kriminalvårdssystemet kostar det svenska samhället ca 7.5 miljarder kronor per år (Kriminalvården, 2012) och personliga skadeverkningar i den aspekten att många blir offer för kriminella handlingar fysiskt, psykiskt och ekonomiskt. På denna basis behövs det förbättringar inom kriminalvården för att kunna undvika det stora återfall i brott som existerar.

En väg som har utforskats utan någon framgång är strängare straff, eller med andra ord straffskärpning. Enligt Sarnecki och du Rées (2013) har det framkommit i en undersökning om straffskärpning som avskräckningseffekt, det vill säga att strängare straff skulle leda till minskad brottslighet, att det inte har en bevisad effekt på kriminalitet. Detta betyder med andra ord att straffskärpningar inte leder till minskad kriminalitet i samhället. Inte heller *inkapaciteringseffekten*, det vill säga genom fängelsedomar ta bort de kriminella elementen från samhället och därmed tillfälligt inkapacitera kriminella verksamheten, gjorde någon större skillnad enligt denna undersökning. Sarnecki och du Rées (2013) säger även att man istället för att satsa på en hämndlysten (repressiv) rättvisa, bör sikta mot att gottgöra de som fallit offer och låta gärningsmannen själv berätta varför brottet begicks samt hur skadan kan repareras (reparativ rättvisa). Detta kommer att leda till att brottsoffren i högre utsträckning får gottgörelse för de skador som uppstått. Det kommer även leda till att minska brottsoffrens lidande och dessutom minska risken för att nya brott begås (Sarnecki & du Rées, 2013). Enligt Estrada och Tham (2013) visar en stor svensk undersökning att detta även är en attityd delad av de flesta svenska medborgare som inte heller vill ha strängare straff för våldsbrottslingar.

Något som påverkar kriminalitet, eller åtminstone synen på vad som är ett lämpligt straff för det, är det politiska klimatet som finns i samhället. Detta kan skilja sig väldigt åt beroende på vart i världen man är. USA till exempel använder sig av en avskräckande taktik för att motverka brott, detta genom hårdare straff och i vissa stater även dödsstraff. Faktum är att USA har de strängaste straffen mot våldsbrott i hela västvärlden (Eksten, 2008). I Sverige verkar dock experterna i media, till en stor del vara överrens om att hårdare straff inte fungerar och att man istället bör fokusera på behandling för att försöka minska speciellt återfallen i brott. Dock finns lagförslag från den nuvarande regeringen (högerblocket) att satsa på straffskärpningar (Sarnecki & du Rées, 2013). I många fall kan viljan att straffa kriminalitet hårdare kopplas till en högerpolitik (Silvia, 2003, s. 2558). Skillnaden mellan hur samhället ser ut i Sverige och i USA måste tas i beaktande när man diskuterar dessa frågor, därmed kan ett behov finnas av att studera detta även i Sverige för att få ut mer information om svenskars attityder gällande fängelsereformer. Till exempel skulle en person som anses tillhöra vänsterblocket i USA, inom Sverige istället kunna sägas tillhöra högerblocket (Arseneau & Catt, 2010).

Media spelar en stor roll vad gäller attityd och åsiktsskapandet i dagens samhälle, dock görs detta inte alltid på bästa sätt, utan det kan ofta bli rapporteringar gjorda för att skrämman folk och självklart med syftet att sälja lösnummer eller få tittarsiffror. Ett av problemen som uppkommer från detta är att media ofta ger allmänheten bilden av att kriminalitet i Sverige är på uppgång och kanske ännu värre att den blir råare och mer kallblodig varje dag som går. Denna inte nödvändigtvis sanna vinkling från media kan leda till att allmänheten kräver hårdare straff och åtgärder. Bilden media målar upp påverkar alltså de attityder hos människor som inte har egen erfarenhet av kriminalitet eller kriminella och alltför ofta finns det en risk att de påverkar dessa attityder negativt (Bratt, 2010).

Studien har en socialpsykologisk relevans då kriminalitet idag är ett stort socialt problem i världen (United Nations, 1999). Som tidigare nämnts är det ett stort problem även i det svenska samhället och på grund av att många blir lidande av problemen kriminalitet för med sig, är det högst relevant med socialpsykologiska studier inom området. Studier kring fängelsereformsattityder behövs göras, då ifall människor tycker att

det behövs mer progressiva fängelsereformer som satsar mindre på bestraffning och mer på rehabilitering är det viktigt att dessa attityder framkommer. I USA är detta en vanlig diskussion i media som ofta tas upp som en av de viktigaste frågorna i landet, men i Sverige tas inte frågan upp lika ofta och denna studie är tänkt att ge mer klarhet kring problemet samt vilka attityder som finns i Sverige just nu. Eftersom kriminalitet är ett problem som antagligen aldrig helt kommer försvinna och alltid vara en stor fråga är det väldigt viktigt med dessa sortens studier. Det är även viktigt med människors attityder gällande reformer inom fängelsesystemet då det är något som är viktigt för samhället i helhet. Dock är kriminalitet ett otroligt stort ämnesområde och en viss avgränsning bör ske, därför kommer denna studie att utföras som en replikation av en amerikansk studie (Silvia, 2003). Det finns även en relevans då denna studie ger större insikt gällande attityder och specifikt då forskning inom kriminalitet.

1.2. Syfte och hypoteser

Denna studie har som syfte att undersöka fängelsereformsattityder i Sverige och hur benägna människor är att straffa våldsbrottslingar hårdare än andra brottslingar. Detta genomförs i form av en replikation av ”Throwing away the key: Measuring prison reform attitudes” (Silvia, 2003) med vissa modifikationer.

Studiens hypoteser är utformade som följer:

Hypotes 1: Före-detta kriminella kommer att ha en mer positiv attityd till fängelsereformer än studenter och allmänheten.

Hypotes 2: Vänster-blocket kommer att ha en mer positiv attityd till fängelsereformer än högerblocket.

Hypotes 3: Ålder kommer att korrelera positivt med positiva attityder gentemot fängelsereformer.

Hypotes 4: Män kommer att inneha en mer punitive attityd än kvinnor mot våldsbrottsförövare.

1.3. Disposition

I kapitel 2 går det teoretiska ramverket igenom och det tas upp begrepp och teorier man behöver känna till för att förstå studien. Detta är nödvändigt för att kunna förstå de begrepp som studien använder sig utav och de resultat som framkommer. I kapitlet går det även igenom politiska och kulturella skillnader mellan USA och Sverige. Kapitel 3 presenteras den forskning som är relevant för studiens problemformulering och syfte. I kapitel 4 argumenteras det för den avgränsning som gjorts i studien. Det ger läsaren information om vad som inte kommer vara med i studien för att undanröja oklarheter om vilket innehåll som komma skall. I kapitel 5 förklaras den metod studien använder sig av. I detta kapitel ämnas förklara vad metoden innebär, varför denna metoden valts och vilka för- och nackdelar det finns med vald metod. Vidare förklaras vilka urvalsgrupper som används, vilket instrument som används och varför det har valts, och vilka variabler studien använder sig av. Även de etiska aspekter som tagits i beaktande i utformningen av studien förklaras här. I kapitel 6 presenteras studiens resultat. Först genom en statistisk presentation och sedan illustreras resultaten genom diagram och tabeller för att ge en mer överskådlig och lättförståelig bild av vad studien har kommit fram till. I kapitel 7 diskuteras resultaten och kopplar samman dessa med inledningen, teoretiska ramverket, tidigare forskningen och metoden.

2. Teoretiska utgångspunkter

2.1. Similarity-attraction

Originalstudien utgick ifrån Donn Byrnes (1969) *similarity-attraction effect* för att förklara varför de som identifierat sig själva med fångarna kommer att inneha en, till högre grad, positiv attityd gentemot fängelsereformer. *Similarity-attraction effect* säger att om någon identifierar sig med en annan individ kommer likheterna som observeras att påverka dennes attityd mot den andra individen på ett positivt sätt (Byrne, 1969). För originalstudien innebar detta att en individ som kände att denne kunde identifiera sig med intagna till en högre grad skulle inneha en positiv attityd gentemot fängelsereformer. I studien behålls därför samma teoretiska utgångspunkt för att förklara de resultat som fås via urvalsgruppen före-detta kriminella, vilket för den svenska studien representerar denna identifiering.

2.2. Attityder

Attityder definieras i studien som en psykologisk tendens som uttrycks genom att utvärdera ett specifikt objekt, händelse eller beteende med antingen gillande eller ogillande (Eagly & Chaiken, 2007, s. 582).

”Most investigators would probably agree with a description (or definition) of attitude as as a learned predisposition to respond in a consistently favorable or unfavorable manner with respect to a given object.” (Ajzen & Fishbein, 1975, s. 10)

Skillnaden mellan en attityd och en åsikt är att attityder är relativt stabila och ofta djupt förankrade, åsikter däremot är föränderliga (Oskamp, 1977, ss. 7-11).

En attityd är en persons generella känslor av gillande eller ogillande mot ett objekt. När en person blir presenterad för ett nytt objekt skapas en mening kring detta objekt. Enligt Ajzen och Fishbein (1975, ss. 216-217) skapas det automatiskt vid detta tillfälle en attityd gällande detta objekt. Om personen från början inte har någon tidigare information eller inställning till objektet, skapas en neutral attityd som sedan kan ändras. Individen tar in information om objektet och gör sedan en utvärdering, beroende på den information

personen tagit in om objektet och om detta är något denne individ värderar som positivt eller negativt skapas en attityd åt det hållet. Till exempel: Låt säga att en person har en neutral utvärdering om en främling på grund av att han saknar information om personen. Han lär sig sedan främlingen älskar fotboll. Om man antar att personen associerar personer som älskar fotboll med huliganer och därmed att älska fotboll är någonting negativt, kan den nya informationen leda till att attityden gentemot främlingen förändras till en negativ attityd. I vardagen skapas automatiskt en attityd mot ett nytt objekt när vi lär oss hur objektet relaterar till andra objekt, attribut och kvalitéer som det redan finns attityder om. Det bör dock tas i beaktande att positiva föreställningar om ett objekt inte alltid leder till positiva attityder eller vice versa (Ajzen & Fishbein, 1975).

2.3. Punitiveness

Studien kommer utgå ifrån definitionen av *punitiveness* som en stark vilja att straffa en kriminell genom rättsliga konsekvenser (Matthews, 2005). Det finns dock en problematik med begreppet, då det finns få konkreta definitioner och det ses som ett vagt och ganska brett begrepp; Något som enligt Matthews (2005) kan vara en anledning till att det är såpass allmänt accepterat. Det kopplas ofta samman med ord som hämnd och vedergällning vilket inte är helt korrekt enligt Matthews (2005), då det i rättsliga sammanhang ofta handlar om viljan att grova brott skall straffas med hårdare straff. Definitionen som studien utgår ifrån är den som Matthews (2005, ss. 178-179) anser ligga närmast begreppets kärna.

2.4. Politiskt klimat och kulturella skillnader

Studien kommer som sagt jämföras med en amerikansk studie gjord av Silvia (2003). På grund av de olika förutsättningarna (Cavadino & Dignan, 2006), och därmed de olika attityderna som existerar i länderna kan resultaten bli annorlunda. Detta även på grund av bland annat olika politiska klimat och andra samhällsliga förutsättningar som skiljer sig åt.

En av dessa skillnader är att det i Sverige läggs en mycket större vikt vid vänster- eller högerblockindelningen än det görs i USA, trots att dessa begrepp även är väl etablerade där. Det läggs till och med mer vikt vid vänster- och högerbegreppen i Sverige än amerikanerna gör med andra alternativ som liberal eller konservativ. Att vara politiskt ställd åt vänster eller höger har dessutom en större beskrivande mening i Sverige än det har i USA (Granberg & Holmberg, 1998, ss. 10-11). På grund av denna skillnad i begreppen kommer studien att använda sig av begreppen vänster- och högerblock istället för liberalism och konservatism eller demokrat och republikan.

En annan skillnad mellan Sverige och USA är välfärdstaten, i USA strävar man efter att uppnå en välfärd utifrån ett minimibehov, medan man i Sverige till en högre grad försöker uppnå jämlikhet och ett så högt allmänt välbefinnande åt alla i samhället som möjligt (Plant, Stalebrink, & Vasavada, 2010, s. 731). Sverige räknas även som ett land med högt förtroende till sin regering och sina officiella institutioner (Plant et al., 2010, s. 734). Detta är ett exempel på hur samhällena skiljer sig åt.

Den politiska ekonomin och landets strafftendenser skiljer sig markant åt mellan Sverige och USA (Cavadino & Dignan, 2006). USA klassificeras som nyliberalism vilket präglas av en fri marknad, extrema inkomstskillnader, individualism med begränsade sociala rättigheter, högerorienterade i politiken och ett högt antal fängelsedömda. Sverige klassificeras däremot som socialdemokratisk korporativism vilket präglas av en generös välfärdsstat, begränsade inkomstskillnader, bred egalitarism, relativt villkorslösa och generösa sociala rättigheter, vänsterorienterade i politiken och ett lågt antal fängelsedömda (Cavadino & Dignan, 2006, s. 441). USA styr sitt samhälle främst genom att lita på folkets själviska intressen och *compliance*, det vill säga en påtvingad medgörlighet, baserat på normer om individualistisk opportunistisk medan Sveriges modell vilar på kollektivt ansvarstagande och frivillig *compliance*, det vill säga konformitet (Lubatkin, Lane, Collin, & Very, 2005, s. 883).

Hofstede (2010) har i sina kulturella dimensioner en skala han kallar för LTO (Long term orientation) denna skala representerar de sociala värderingar som finns och har funnits under en längre tid. Höga poäng på LTO – skalan innebär att kulturen värderar familjen

som en bas för samhället, att män och föräldrar har mer auktoritet än kvinnor och barn/ungdomar. Utbildning värderas högt i dessa länder och en bra arbetsmoral är även det en grund för samhället. I kontrast betyder ett lågt resultat på skalan att samhället strävar efter att uppnå jämställdhet, kreativitet och individualism uppmuntras och att individerna söker efter att uppnå självförverkligande. På denna dimension ligger Sverige och USA nära varandra, Sverige mätte 20 och USA 29 (Hofstede Centre, 2013).

2.5. Jämställdhet

Sverige och USA skiljer sig även åt vad gäller jämlikhet. Efter 1970 minskade jämlikhetsavståndet ganska betydligt i länder med partilistor istället för individer man röstar på. Sverige är ett av de länder där avståndet har minskat mest, medan det i USA däremot har ökat (Korpi, 1999, s. 50). Sveriges ojämlikhet mellan kön räknas som låg, medan USAs ligger på medium (Korpi, 1999, s. 76). Författaren visar även statistik på den procentuella skillnaden mellan män och kvinnor i riksdagen och regeringen år 1998. Denna tabell visar att Sverige då hade en procentuell skillnad i riksdagen på 14 % färre kvinnor, medan USA hade 74 % färre (Korpi, 1999, s. 49).

Då jämställdheten är betydligt högre i Sverige än i USA (Korpi, 1999, s. 49) och en av studiens huvudhypoteser är att män kommer vara mer *punitive* än kvinnor, förväntas skillnaden att bli mindre än i den amerikanska studien.

Enligt Hofstedes (2010) skala maskulinitet-feminitet (MAS) skiljer sig Sverige mycket åt från USA, med ett MAS-värde på 5 jämfört med 62 (Hofstede Centre, 2013). Skalan avser bland annat att mäta hur mycket ett land håller fast vid könsrollerna och könsvärderingarna. Skalan mäter även ifall samhället är mer prestationsinriktat (maskulint) eller om det är mer omhändertagande (feminint). Ett högt resultat skulle i detta fall betyda att samhället är mer maskulint och ett lägre resultat att det är mer feminint. Ett land med högt MAS-värde, som USA, håller fast vid traditionella mans- och kvinnoroller som att ”män ska vara män”, att män ska försörja hushållet och vara auktoritära samt att manliga och kvinnliga jobb är tydligt åtskilda, samt att samhället inriktar sig mot de som presterar

bra och dessa individer gynnas. I Sverige, som har ett lågt MAS-värde, är dessa roller suddiga och en kvinna kan göra allt som en man kan. En kvinna som är framgångsrik och har en bra karriär ses upp till. Dessutom är samhället mer inriktat mot en helhetskvalité det vill säga att hela livet skall hålla samma kvalité och det är inte bara ens framgångar i arbetslivet som räknas utan även hur bra individen mår i helhet (Hofstede & Hofstede, 2010).

3. Tidigare forskning

3.1. Originalstudien

Enkätstudien ”Throwing away the key: Measuring Prison Reform Attitudes” (Silvia, 2003) mätte attityder kring fängelsereformer och vad det amerikanska folket anser om hur hårt systemet bör vara mot kriminella. Bakgrunden till varför studien utfördes är enligt Silvia de enorma mängder människor som är intagna i kriminalvården; totalt var det år 2003 över fem miljoner människor som var inne i det amerikanska kriminalvårdssystemet och över 1.9 miljoner individer satt vid den tidpunkten intagna i det amerikanska fängelsesystemet. Silvia (2003) pekar även på att de individer som studerar det amerikanska rättsväsendet har uttryckt att det behövs mer forskning på området (Silvia, 2003, s. 2553). Detta är relevant för studien då det svenska kriminalvårdssystemet växer stadigt i antalet individer som blir intagna på olika sorters reformprogram. I BRÅ:s prognos beräknas det att för 2013-2014 kommer bli en ökning av straffen skyddstillsyn, villkorlig dom och böter (Brottsförebyggande Rådet, 2010). Att det behövs mer forskning inom området bör inte vara specifikt för USA utan generellt för problemet som helhet oavsett var i världen man befinner sig.

Prison Reform Attitude scale (PRA-skalan), som Silvia (2003) utvecklade, började som 50 påståenden och frågor som tagits ur tidningsartiklar om fängelsepolicys samt hemsidor på internet med fokus på fängelsereformer och de intagnas rättigheter. Dessa 50

påståenden och frågor testades sedan på en grupp studenter under ett seminarium om attitydmätningar, där sållades 20 av objekten bort. Sedan genomfördes ett större test där 132 studenter vid University of Kansas fick svara på enkäten, varpå ytterligare 10 objekt sållades bort från skalan på grund av snedfördelningar, ”low factor loadings” (det vill säga att indikatorn inte kan definiera faktorn) och att de inte var internt konsekventa (internally consistent). Det tredje testet för skalan var på 400 studenter vid University of Kansas, och ytterligare åtta objekt togs bort från skalan på grund av ”factor loadings” under .40 och att de fick ett lågt resultat vad gäller ”internal consistency”. I slutänden fanns 12 påståenden och frågor kvar som ansågs vara relevanta och skulle ge signifikanta svar (Silvia, 2003, s. 2555). PRA-skalan används i studien, dock kommer den att översättas och omformuleras för att passa det svenska kriminalvårdssystemet. Det anses därför relevant att ge en bakgrund till processen genom vilken den skapades.

Vid ett senare tillfälle lade Silvia till frågeställningen om huruvida respondenten upplever att denne kan identifiera sig själv med de intagna (Perceived similarity to prisoners). Då man enligt Silvia har en högre tendens att tycka om någon/något man kan identifiera sig med, vilket kan komma att påverka resultatet av studien. Man kan förutsätta att individer som har lättare att se likheter mellan sig själv och intagna, bör ha mer positiva attityder mot de intagna och liberala reformer än de som inte kan identifiera sig med dem (Silvia, 2003, s. 2559). Även den svenska studien undersöker detta, dock görs det genom en tilläggsurvalsgrupp med före-detta kriminella genom organisationen KRIS istället för att formulera en fråga kring det i enkäten. Silvia (2003) fann även att män var mer *punitive* än kvinnor, vilket även denna studie ställer upp som hypotes. Silvias studie undersökte dessutom ifall ålder och utbildningsnivå korrelerade med fängelsereformsattityder. En frågeställning som resulterade i en positiv korrelation hos både ålder och utbildningsnivå med fängelsereformsattityder.

3.2. Attityder kring fängelse- och rättssystem

Roberts och Hough (2005) påvisade i sin meta-studie om allmänhetens attityder kring fängelsestraff, att en stor del av befolkningen vet väldigt lite om vilka förhållanden som råder i fängelset. Trots att antalet fångar i västländer ökar involverar allmänhetens åsikter vanligtvis enbart själva domen och inte fängelsevistelsen. Flera rapporter säger, enligt Roberts och Hough (2005), att rättsprocessen är alldeles för mild. Denna attityd hittas hos allmänheten även i andra västländer. Cullen, Fisher och Applegate (2000) kom i sin studie fram till att samma attityd mot domstolar och rättssystem existerar i USA. St Amand (1998) kom även hon fram till i sin studie att dessa attityder mot rättssystemet delas i ett antal länder så som Kanada, England, USA och Australien. Detta är relevant för studien då attityderna som mäts är närbesläktade med de attityder som råder kring det generella rättssystemet.

Resultatet i Roberts och Hough (2005) meta-studie visar även att allmänheten tycker att livet i ett fängelse är lätt eller lättare än det borde vara. Trots detta finns det inget stort stöd för att ta bort de förnödenheter fångar blir beviljade. Resultaten blir lite paradoxala då människor tycker att fångar har det för lätt men vill egentligen inte göra det svårare för dem (Roberts & Hough, 2005, s. 293).

En meta-studie som gjordes i USA (Cullen et al., 2000) med syfte att undersöka allmänhetens attityder och tankar kring straff och reformprogram, visar att det amerikanska folket kanske inte är lika benhårda som media fått människor att tro. När det kommer till behandlingen av intagna, speciellt då det handlar om icke-våldsbrott, är majoriteten positivt inställda till straff som till exempel husarrest eller *intensive probation* vilket ofta innebär elektronisk övervakning eller dylikt. I liknande fall är majoriteten även positivt inställda till *reparativ rättvisa* vilket i stora drag innebär att den skyldige får lämna tillbaka stulna föremål, be om ursäkt och gå igenom en process tillsammans med det eller de offer som drabbats, samt avtjäna samhällstjänst (Cullen et al., 2000, ss. 1-3). Detta är intressant för studien som utförs då det är dessa attityder som undersöks för att sedan jämföras med Silvias originalstudie.

I studien uttrycker Cullen et al. (2000) en brist i de undersökningar som ofta görs i USA med hjälp av marknadsundersökningar, då de oftast använder sig av ett fåtal (2-3st) breda frågor eller påståenden kring specifika förslag eller situationer. Cullen et al. (2000) menar istället att för att få ett korrekt resultat bör man använda sig utav ett större antal speciellt designade frågeställningar eller skalor. Att de flesta undersökningar görs på det förstnämnda sättet anser Cullen et al. (2000) vara en stark faktor till varför media kan framföra en bild av det amerikanska folket som straffivrigt. Om man istället frågar dem specifika frågor kring specifika fall blir det stor skillnad i attityderna (Cullen et al., 2000, ss. 6-7). St Amand (1998) säger också hon att dessa mätningar ofta blir missvisande då de innefattar generella och breda påståenden. Att allmänheten är för hårdare straff är inte fel, men enligt hennes studie får man fram en bild närmare sanningen om frågorna/påståendena som ställs är mer specifika (St Amand, 1998, ss. 2-3).

Det framkommer även av Cullen et als. (2000) studie att amerikaner ser det som extra viktigt att det blir fängelsestraff när det gäller våldsbrott, och att de har enklare att tänka sig mildare straffåtgärder när det inte är våldsamma brott som begåtts (Cullen et al., 2000, s. 8). 1996 ansåg 78 procent av det amerikanska folket att deras lokala domstolar inte var hårda nog mot brottslingar. Detta kan jämföras med till exempel 1972 då det var 65 procent som kände likadant och 1982 då det högsta resultatet mätte 87 procent (Cullen et al., 2000, ss. 26-27). Enligt Cullen et al. (2000, s. 34) är typen av brott en av de allra viktigaste faktorerna till människors attityd kring hur hårt straffet skall vara. Detta är anledningen till att det läggs in en extra variabel ”våldsbrott” i studien då resultaten skiljde sig åt i den amerikanska studien (Cullen et al., 2000) och att de ansåg att typen av brott var en av de viktigaste faktorerna som påverkade attityderna hos människor. Detta är ytterst relevant för studien då den som tidigare nämnts använder sig utav Silvias (2003) PRA-skala. Det visar även på att det är viktigt att inte lägga stor vikt vid breda generella påståenden utan istället försöka nå till botten med mer specifika frågeställningar och skalor, då resultatet annars kan bli missvisande.

3.3. In-group bias, similarity-attraction effect och attitydsskalor.

I Silvia, Graham och Hawleys (2005) studie gjordes ett experiment för att se vilken påverkan *in-group bias* hade på respondenternas attityder gentemot fängelsereformer. De genomförde ett experiment där ett urval av 122 (efter bortfall) studenter vid University of North Carolina medverkade. De fick börja med att svara på en enkät som innehöll frågor om likheter mellan dem och intagna vid fängelset, vilken politisk ideologi de hade och vilket parti de hade röstat på (demokrat eller republikan). Då Silvias (2003) förra studie hade visat att demokrater till större del hade positiva attityder mot fängelsereformer och republikaner mer negativa (Silvia et al., 2005, ss. 250-251). Respondenterna fick sedan svara på Silvias PRA-skala (2003), som tidigare nämnts i underrubriken originalstudien. Syftet med studien var enligt Silvia et al. (2005) att se om jämförelsen/liknelsen mellan respondenterna och de intagna skulle få dem att bli mer positiva mot fängelsereformer som Byrnes (1969) teori *Similarity-attraction* skulle påstå, eller ifall de istället skulle vilja ta ett större avstånd från de intagna (Silvia et al., 2005, ss. 250-252). Då studien fick signifikanta svar, visar detta återigen att Silvias (2003) PRA-Skala fungerar väl som ett mätinstrument för attityder kring fängelsereformer och hur de intagna bör behandlas. Detta ger alltså åter en bekräftelse om studiens huvudsakliga mätinstrument.

En studie utfördes i Norge (Kjelsberg, Skoglund, & Rustad, 2007, ss. 2-4) med syfte att undersöka attityder gentemot fångar och huruvida det är möjligt för fångar att bli rehabiliterade. De urvalsgrupper som användes var fångar, fångvaktare och högskolestudenter. En *Attitudes towards prisoners scale* (ATP-skala) användes där ett påstående ställdes och man skulle ranka 1-7 hur mycket man höll med om påståendet. Höga siffror i sammanställningen betydde en positiv inställning till fångars möjlighet till rehabilitering och låga siffror en negativ inställning (Kjelsberg et al., 2007, ss. 2-4). ATP-skalan är jämförbar med Silvias PRA-skala som används i den svenska studien, detta är användbart då man under enkätens utformning kan ta hjälp av den.

Man bekräftade i studien sin hypotes att det var skillnader i attityder mellan de olika grupperna; De som hade mest positiva attityder var fångarna. Häktade fångar hade mindre

positiva attityder än fällda fångar, vilket enligt studien tyder på att de identifierar sig mer med allmänheten än med fällda fångar då deras attityder var ungefär jämställda med högskolestudenternas attityder (Kjelsberg et al., 2007, ss. 5-7). Detta är relevant då det finns märkbara skillnader i attityder mellan college-studenter och kriminella. Studien använder sig dock utav före-detta kriminella som en urvalsgrupp, vilket kan påverka resultatet något.

4. Avgränsning

En del avgränsningar behövde göras i studien då det fanns en brist på både tid och resurser. Därför kommer bland annat en avgränsning att göras mot spektrumet liberal-konservativ då det inte är välkända eller ofta använda begrepp inom den svenska kontexten. Utbildningsnivå kommer inte heller att undersökas som en variabel, i annan form än genom urvalsgruppen högskolestudenter. Studien kommer dessutom inte att undersöka organiserad brottslighet trots att det nämnts i inledningen. Inga ekonomiska förutsättningar kommer att undersökas i studien och avgränsning görs även mot undersökning av de faktiska förhållanden som existerar i svenska fängelsen, denna studie kommer endast att inrikta sig på attityderna mot fängelsereformer och *punitive* attityd.

5. Metod

5.1. Metodval

Studien utgick ifrån ett kvantitativt förhållningssätt genom att replikera en amerikansk enkätundersökning. Genom detta blev resultaten mätbara och därmed går de att bekräfta eller falsifiera, det vill säga en mer positivistisk ansats (Bryman, 2002, s. 40). Genom en enkätundersökning kunde även en distans hållas till respondenterna, vilket

förhindrade att någon påverkan kunde ske på deras svar (Bryman, 2002, s. 371). Då studiens syfte var att undersöka attityder och om dessa korrelerade med kön, politisk tillhörighet, ålder och urvalsgrupp lämpar sig ett kvantitativt förhållningssätt bättre än ett kvalitativt (Bryman, 2002, s. 372).

En annan fördel med studiens upplägg är att respondenterna kunde bli garanterade anonymitet, då de inte gav ut några personliga uppgifter förutom ålder. Dessutom besvarades enkäten anonymt över internet vilket innebar att det inte gick att veta vem som svarat på enkäten, utan endast vilken urvalsgrupp svaret kom ifrån.

Att enkäten utformades med Likert-typ skalor är till stor fördel när det kommer till att mäta attityder, då det är det mest använda sättet och dessutom det som är mest lättillgängligt (Davidson & Patel, 2003, s. 84).

Det råder brist på replikationsstudier inom socialpsykologi och Koole & Lakens (2012) anser i sin rapport att det behövs göras fler sådana studier samt att dessa ska uppmärksammas och uppmuntras på olika sätt. Genom att replikera studier får man ut mer information om publicerad data och man kan optimera använd metod och genom det få fram bättre och korrekta resultat. Genom en falsifieringsprocess kan felaktiga resultat identifieras och sällas bort vilket leder till mer korrekt integration av existerande kunskap, detta kan leda till en större tilltro till socialpsykologin även inom andra fält och dessutom ge mer resurser till ämnet som forskningsfält (Koole & Lakens, 2012).

Den svenska studien skilde sig även ifrån originalstudien på följande sätt:

- En ytterligare typ av urvalsgrupp lades till (Före-detta kriminella)
- Studien utfördes i Sverige istället för i USA. Detta innebar att det fanns skillnader i förutsättningarna för studien, både inom själva rättssystemet och inom politiken.
- Studien undersökte dessutom ifall det fanns skillnader mellan könen och uppvisandet av *punitive* attityd i fall med våldsbrottsförövare, originalstudien använde inte våldsbrottsförövare som en specifik variabel.

5.2. Urval

Originalstudiens första urval bestod av 561 college-studenter (288 kvinnor, 273 män) från University of Kansas. För att undersöka replikerbarheten gjordes ett nytt urval med 228 college-studenter (125 kvinnor, 103 män); även dessa vid University of Kansas. För att sedan även undersöka validiteten utanför studenturvalet gjordes ett tredje urval som innefattade allmänheten (general population) där 142 vuxna (102 kvinnor, 40 män) besvarade PRA-skalan. Målet var för studien att få urvalen så lika originalstudien som möjligt, undantaget den extra urvalsgruppen.

Det urval som den här studien använde var tre ändamålsenliga urval av: ”allmänheten” (35 kvinnor, 70 män), studenter på Högskolan i Skövde (176 kvinnor, 76 män) och före-detta kriminella genom organisationen KRIS (16 kvinnor, 32 män). Med ändamålsenliga menas att urvalen gjordes med ett syfte, att det fanns en idé bakom dem. Allmänheten och Studenter användes för att den amerikanska studien använde sig av dessa och för att kunna jämföra studierna behövdes samma urvalsgrupper. Urvalsgruppen före-detta kriminella ingick inte i originalstudien, utan denna togs med för att kunna jämföra attityderna mellan de individer som själva har erfarenhet av systemet och de som är utomstående.

5.3. Etiska överväganden

Etiska principer kan enligt Bryman (2002, s. 131) delas upp i fyra huvudsakliga områden: skada mot respondenter, brist på samtycke från respondent, inkräktande på privatliv och någon form av bedrägeri, falska förespeglningar eller undanhållandet av viktig information. Alla dessa områden togs i beaktande innan studien utfördes. För att undvika att orsaka stress eller någon form av skada mot respondenter var mailet, där länken till enkäten skickades ut, väldigt tydligt med vad enkäten handlade om och att det var frivilligt att delta (Bryman, 2002, ss. 132-133). Dessutom var frågorna formulerade för att inte väcka anstöt hos någon som varit i den miljön som enkäten handlade om.

Samtycke från respondenten (Bryman, 2002, ss. 135-137) blev automatiskt då det var frivilligt att svara på enkäten och detta uttrycktes tydligt i mailet där länken till enkäten fanns bifogad. Detta leder även in på inkräktandet av privatliv då frågorna, som sagt, var utformade för att få ut vilken attityd individen har utan att gå in i individens privatliv (Bryman, 2002, ss. 137-138). En annan aspekt som avhjälpes mot att det skulle bli ett intrång är att individerna som svarar på enkäten var helt anonyma då forskarna inte visste vem som svarat på enkäten, utan enbart vilken urvalsgrupp de tillhörde (Davidson & Patel, 2003, s. 69).

Gällande bedrägeri eller undanhållande av viktig information (Bryman, 2002, ss. 138-139), fick respondenterna den information som krävdes för att veta hur de skulle svara på frågorna och om vad frågorna handlade om. Ingen information undanhölls medvetet från respondenterna.

Människovärdet och mänskliga rättigheter har självklart tagits i beaktande och upprätthålls igenom hela studien (Vetenskapsrådet, 2013).

5.4. Instrument

En enkät användes (se bilaga) med en rad påståenden med avsikt att kartlägga respondenternas attityder gällande fängelsereformer. Dessa kategoriserades sedan och klassificerades genom statistikprogrammet IBM SPSS statistics. Ett exempel på ett sådant påstående var ”Mer pengar borde satsas på alternativ till fängelse.”, som besvarades enligt ett Likert-format med en skala från 1 (instämmer inte alls) till 7 (Instämmer helt). Detta gjordes genom användandet av den modell utformad av Silvia (2003) med en skala av 12 objekt som heter Prison Reform Attitude scale (PRA-scale), högre poäng betyder positiv attityd och lägre poäng betyder negativ attityd gällande progressiva reformer. Fyra av påståendena gav omvända resultat det vill säga att låga poäng betyder positiv attityd mot fängelsereformer. Det fanns dessutom tre påståenden angående våldsbrottsförövare, med syftet att undersöka ifall attityderna ändras när det gäller våldsbrott, som även dessa var i Likert-format med en skala från 1 till 7. Ett exempel på ett av dem är: ” Jag anser att

våldsbrottsförövare bör straffas hårdare än andra brottslingar”. Enkäten innehöll även ett påstående gällande politisk tillhörighet: ”Jag röstade i förra valet på:” med kryss-alternativ för vänsterblocket (Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet), högerblocket (Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet, och Kristdemokraterna) samt annat parti dessa kodades sedan som vänsterblocket = 1, Högerblocket = 2, Annat parti = 3.

Översättningen av enkäten avklarades utan några översättningsproblem. Att eventuella översättningsproblem skulle kunna finnas togs i beaktande och en så lik översättning som möjligt utfördes. Dock var originalenkäten skriven på sådan engelska att det inte fanns några ord som inte gick att översätta till svenska.

PRA-skalan (de första 12 frågorna) var till för att få ut variabeln fängelsereformsattityder. Detta för att kunna besvara de tre första hypoteserna:

De nästkommande tre påståendena var om våldsbrottsförövare skulle straffas hårdare än andra brottslingar, genom detta kunde studien sista hypotes(4) prövas.

5.5. Tillvägagångssätt

Denna studies enkät var internetbaserad via sidan Google drive där det gjordes tre separata länkar till enkäten, en per urvalsgrupp. För studenturvalet nåddes respondenter genom att maila ut en länk till webbenkäten till Högskolan i Skövdes samtliga studenter. För urvalsgruppen allmänheten hittades respondenter genom sociala medier, där länk till enkäten lades upp. Dessa sociala medier inkluderade Facebook och lades där ut med hjälp av fyra olika användare, detta för att täcka en så stor geografisk del av Sverige som möjligt. Det andra sociala mediet där enkäten lades upp var på en del av internet-forumet d2jsp som är skapat för diskussion inriktat mot svenskar (d2jsp, 2013). Detta gjordes med förhoppningen att få fler respondenter från hela Sverige. För urvalsgruppen före-detta kriminella skickades enkätlänken till den ansvarige för medlemslistorna för hela Sverige inom organisationen KRIS. En påminnelse skickades även ut till KRIS två veckor efter enkäten hade skickats ut, i förhoppning att få in fler respondenter. Resultaten av enkäten sammanställdes sedan och analyserades i programmet IBM SPSS statistics.

5.6. Undersökningsdesign

Studien använde sig av fyra oberoende variabler och två beroende för att kunna undersöka de hypoteser som ställts upp. Urvalsgrupp, politisk tillhörighet och ålder var de oberoende variabler som användes för att undersöka korrelation med den beroende variabeln fängelsereformsattityder. Studien använde även kön som oberoende variabel för att undersöka om det korrelerade med *punitive* attityd mot våldsbrottsförövare som beroende variabel. Dock kan ingen kausalitet påvisas i studien.

5.7. Validitet och reliabilitet

Silvia (2003) gjorde en följdstudie för att testa validiteten i sin PRA-skala. Deltagarna fick fylla i ett ”bakgrunds-frågeformulär” (Silvia, 2003, s. 2561) som innehöll demografisk information, PRA-skalan och några utfyllnadsskalor med syftet att inte lägga fokus vid just PRA-skalan. De blev informerade om att forskarna gjorde en studie gällande domstolsbeslut. De fick sedan ett scenario där en person hade blivit fälld för två väpnade rån där ingen hade blivit skadad, varpå de fick ta ställning om de tyckte att personen skulle dömas till fängelse ett antal år eller skulle dömas till samhällsdom i ett antal år som innefattade att gottgöra brottsoffren, göra samhällstjänst, få psykvård och hålla sig borta från kriminella aktiviteter. Nästa fråga var: Om lagen krävde att personen skulle dömas till fängelse, hur långt straff skulle du rekommendera? Silvia fann att höga PRA-poäng förutspådde att deltagarna skulle rekommendera samhällsdomar hellre än fängelsestraff och fann även att de med höga PRA-poäng skulle rekommendera kortare straff. Därmed kunde Silvia (2003) bekräfta att han mätte det han avsåg att mäta.

Studien använde sig utav samma PRA-skala (Silvia, 2003) översatt till svenska, därför borde validiteten hållit samma höga standard som den gjorde i originalstudien (Hartman, 1998, s. 146).

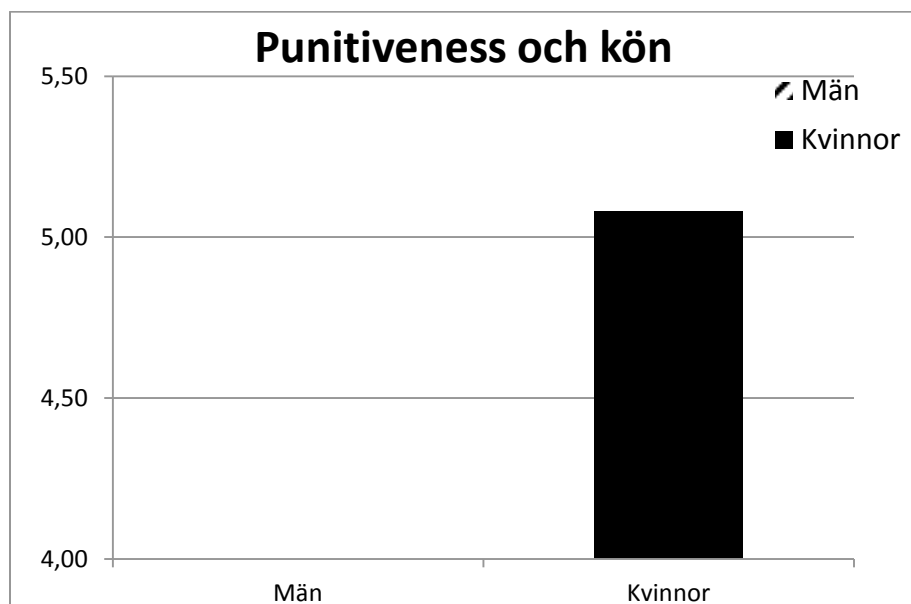
Reliabilitetsaspekten har också tagits i beaktande i studien. Det finns goda grunder för reliabiliteten då det är en replikationsstudie. Den svenska studien fick ut liknande resultat

med den amerikanska, och på de få ställen där resultaten inte överensstämmer finns det argument i tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter varför skillnaderna uppstår (Hartman, 1998, s. 146). *Cronbachs Alpha* för denna studies 15 frågor var 0.85, vilket säger att den interna reliabiliteten var hög (Bryman, 2002, s. 162).

6. Resultat

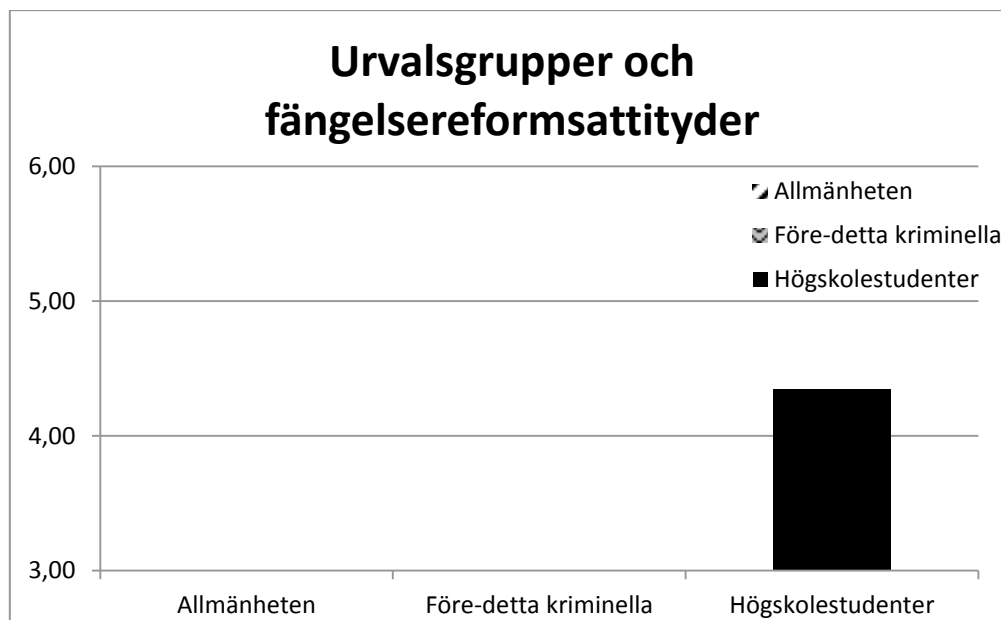
6.1. Deskriptiv analys

Resultatet som framkom ifrån det första T-testet, som gjordes för att undersöka vilket av könen som uppvisar mer *punitiveness* i Sverige. Resultaten visade på en signifikant skillnad (se figur 1) och visar att *hypotes 4* inte stämde, då resultaten visar att kvinnorna i denna studie uppvisade mer *punitiveness* än män.

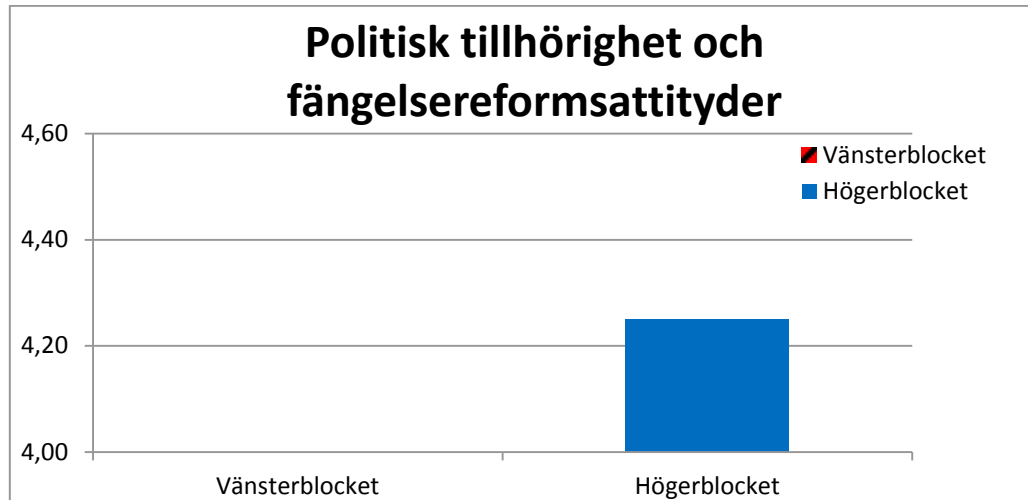
Figur 1. Könsskillnader i *punitive attitude*.

Den envägs-ANOVA som sedan utfördes för att undersöka ifall Före-detta kriminella har en mer positiv attityd gentemot fängelsereformer än de andra två urvalsgrupperna gjorde resulterade i statistiskt signifikanta skillnader (se figur 2). Nämligen att de från gruppen Före-detta kriminella hade betydligt mycket mer positiva fängelsereformsattityder än de andra och därmed bekräftas även *hypotes 1*.

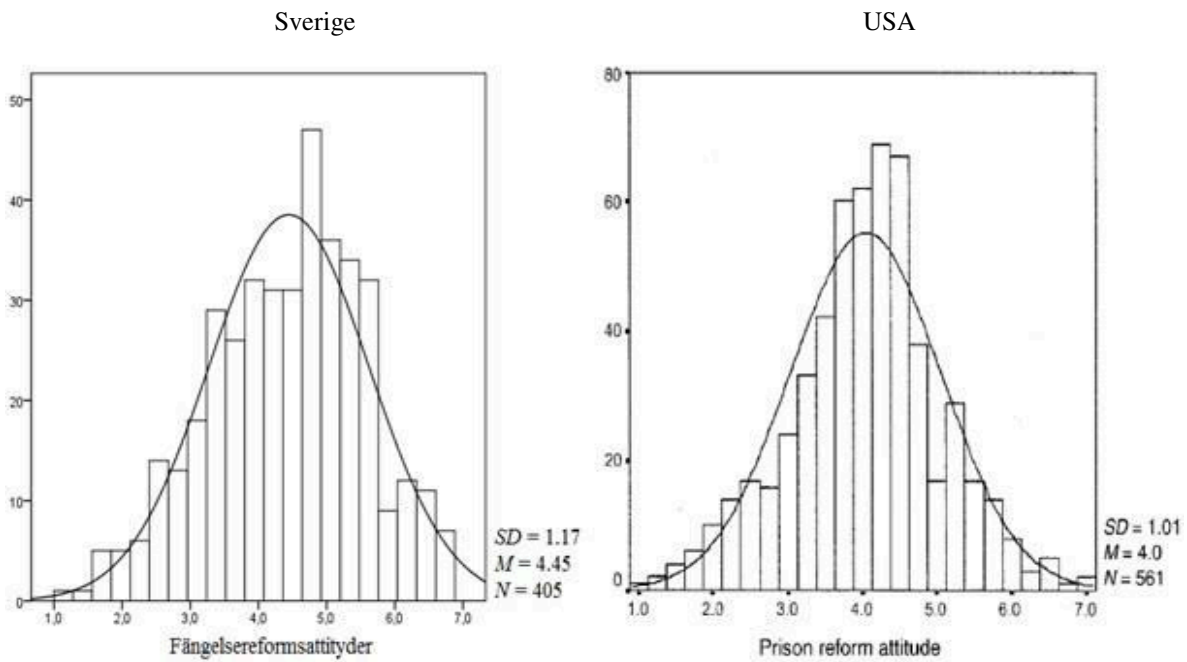
Figur 2. Urvalsgruppernas skillnader i fängelsereformsattityder.

Det andra T-testet som utfördes för att visa på skillnader i fängelsereformsattityder mellan vänster- och högerblocken (se figur 3) resulterade i en signifikant skillnad där vänsterblocket till en högre grad hade positiva attityder i jämförelse med högerblocket. Resultatet bekräftar därmed *hypotes 2*.

Figur 3. Skillnader i fängelsereformsattityder baserad på politisk tillhörighet.

Det totala genomsnittet på fängelsereformsattityder i Sverige (se figur 4.1), fick ett högre medelvärde än studien i USA (se figur 4.2). Det vill säga att respondenterna i den svenska studien över lag har mer positiva attityder gentemot fängelsereformer än de amerikanska motsvarigheterna hade.

Figur 4.2. Används med tillåtelse av Paul

Figur 4.1. Frekvenstabell Sverige.

Figur 4.2. Frekvenstabell USA. (Silvia, 2003)

6.2. Statistisk presentation

En envägs-ANOVA utfördes för att undersöka om före-detta kriminella hade en mer positiv attityd gentemot fängelsereformer, vilket mättes med PRA-skalan. Deltagarna delades in i tre grupper beroende på urvalsgrupp (Allmänheten, Före-detta kriminella, Högstskolestudenter). Det fanns en statistisk signifikant skillnad mellan grupperna, $F(2, 402) = 18.15, p = <0.01$, med ett medel till starkt effektvärde (eta i kvadrat = 0.08). Post-hoc-jämförelsen som gjordes med hjälp av Tukey HSD-testet visade att medelvärdet för allmänheten ($M = 4.25, SD = 1.19$) och medelvärdet för studenter ($M = 4.35, SD = 1.06$) hade signifikanta skillnader mot före-detta kriminella ($M = 5.36, SD = 1.32$), dock fanns ingen signifikant skillnad mellan allmänheten och studenter.

Ett T -test gjordes för att visa på skillnader i attityder mellan vänster- och högerblocket gällande fängelsereformer. Det fanns en signifikant skillnad mellan vänster ($M = 4.65, SD = 1.14$) och höger ($M = 4.25, SD = 1.02, t(328) = 3.29, p = < 0.01$). Styrkan i medelvärdesskillnaden (Medelvärdesskillnad = 0.40) var (eta i kvadrat = < 0.03). Det vill säga att vänsterblocket var mer positivt inställda till fängelsereformer än högerblocket.

Korrelationen mellan ålder och fängelsereformsattityder undersöktes genom Pearsons korrelationskoefficient. Det fanns en positiv korrelation mellan de två variablerna, $r = .20, n = 405, p = < 0.01$, där fängelsereformsattityder blev mer positiva ju äldre respondenterna var.

Ett T -test gjordes för att visa på skillnader i attityder mellan män och kvinnor gällande *punitiveness* gentemot våldsbrottsförövare. Det fanns en signifikant skillnad mellan män ($M = 4.79, SD = 1.55$) och kvinnor ($M = 5.08, SD = 1.33, t(403) = 2.02, p = < 0.05$). Styrkan i medelvärdesskillnaden (Medelvärdesskillnad = 0.29) var (eta i kvadrat = < 0.01). Det vill säga att kvinnor var mer *punitive* än män.

7. Diskussion

7.1. Kön och Punitiveness

Studien undersökte som tidigare nämnt vilket av könen som uppvisar mer *punitiveness* mot våldsbrottförövare. Resultatet blev intressant, nämligen att svenska kvinnor faktiskt är mer *punitive* än männen är. I tidigare forskning fann vi stöd för att ställa *hypotes 4* att män skulle vara mer *punitive* än kvinnor. Dock fick vi även ut att skillnaderna troligtvis skulle vara mindre när vi såg på de samhällsskillnader, gällande jämställdhet som tidigare tagits upp i studien. I originalstudien blev resultatet att män uppvisade mer *punitiveness* än kvinnor. Varför resultaten skiljer sig åt kan inte denna studie säga med säkerhet, men troligtvis beror det på dessa skillnader i jämställdhet. Korpi (1999) påvisade denna skillnad i jämställdhet mellan Sverige och USA med hjälp av tabeller, som visade på stora skillnader mellan länderna vad gäller jämställdhet inom bland annat politiska positioner (Korpi, 1999, s. 49). Korpi påvisade även att ojämlikhet mellan könen i Sverige räknades som låg, medan det i USA istället räknades som medel (Korpi, s. 76). Att jämställdheten är högre i Sverige bör kunna ligga till grund för skillnader som hittats i resultaten. Enligt Hofstede och Hofstedes (2010) MAS-skala är USA ett land som håller fast vid de traditionella mans- och kvinnoroller till en högre grad. I Sverige däremot är dessa roller suddigare och en kvinna kan till en mycket större utsträckning inneha samma positioner (Hofstede Centre, 2013; Hofstede & Hofstede, 2010). Även detta pekar på att Sverige som ett samhälle är mer jämställt än USA och att kvinnor, till en högre grad, enklare skulle kunna göra sina röster hörda i det svenska samhället. Något som troligtvis kan vara en del av, eller början till, att förklara att de svenska kvinnorna är mer *punitive* än männen. Det urval som fanns i studien kan dock ha varit för litet i den meningen att dessa cirka 400 respondenter inte nödvändigtvis är det perfekta snittet för att kunna generalisera över den totala populationen. Det skulle även kunna vara av intresse att göra en uppföljningsstudie mer inriktat på detta resultat. Att använda kvalitativ metod för att gå in på djupet och undersöka området skulle troligtvis ge en större förståelse för *varför* svenska

kvinnor är mer *punitive* än svenska män, ett svar som denna studie inte kan ge utan endast spekulera i.

7.2. Före-detta kriminella och Similarity-attraction effect

Studien fick även ut resultatet att Före-detta kriminella i organisationen KRIS innehar mer positiva attityder mot fängelsereformer än de två andra urvalsgrupperna gör och därmed bekräftades *hypotes 1*. Att urvalsgruppen Före-detta kriminella skulle inneha mer positiva attityder än de andra grupperna stämmer överrens med vad *similarity-attraction effect* (Byrne, 1969) säger. Nämligen att den individ som kan identifiera sig med den intagne bör ha fördelaktiga attityder mot denne och därför då även inneha en attityd mot fängelsereformer som gynnar den intagne. Att medlemmarna i KRIS då skulle ha mer positiva attityder verkar vettigt, då man bör kunna anta att de som själva avtjänat ett straff i fängelse enklare kan identifiera sig med dem som gör det nu. Kjelsberg et al. (2007, ss. 2-4) gjorde en liknande undersökning, dock var attityderna där riktade mot de intagna istället för mot reformerna. Deras studie kom fram till att intagna som dömts till fängelse hade till en högre grad positiva attityder mot andra intagna, än vad häktade, kriminalvårdare eller collegestudenter hade. Även det resultatet kan tolkas med *similarity-attraction effect* och det ger enligt oss, resultatet tyngd. Silvia (2003) undersökte också detta och fick även han fram resultatet att de som identifierade sig med intagna, över lag hade mer positiva fängelsereformsattityder. Dock gjorde han det som tidigare nämnt med en skala innehållande tre påståenden som mätte hur mycket en individ identifierade sig med intagna och inte som vår studie med hjälp av en urvalsgrupp.

En annan aspekt som kan ha en viss förklarande effekt, är hur attityderna för fängelsereformerna har skapats och hur detta skiljer sig åt mellan de olika respondentgrupperna. Inom urvalsgrupperna allmänheten och studenter lär den faktiska kunskapen eller erfarenheten vara begränsad av fängelset och kriminella. De får därför lita mycket mer på den bild som media ger oss i samhället, en bild som inte alltid tillåter att man ser igenom problemen och försöker se individen bakom istället. Ifall detta är den enda

information en individ får om de intagna och fängelset kommer deras attityder därefter att påverkas till att bli mer negativa. De före-detta kriminella i KRIS har själva varit i samma situationer som de intagna och har därför sett hur det faktiskt är i dessa förhållanden. De har också sett individerna som sitter inspärrade och har därför tillgång till mer information som de kan basera sina attityder på.

Det fanns dock ingen statistiskt signifikant skillnad mellan urvalsgrupperna allmänheten och högskolestudenter, något som troligtvis beror på att det inte är en tillräckligt stor skillnad mellan dessa grupper. Detta är ett problem som tidigare uppmärksammats, men det hade ändå valts att behålla urvalsgrupperna för att göra en så lik replikationsstudie som möjligt.

7.3. Politisk tillhörighet, Politiskt spektrum och Ålder korrelerat med fängelsereformsattityder.

Politisk tillhörighet var en annan av studiens hypoteser; propositionen var att vänsterblocket skulle inneha en till högre grad positiv attityd mot fängelse reformer än högerblocket hade. *Hypotes 2* bekräftades även den, dock var skillnaden inte speciellt stor. Resultatet var väntat då Silvia (2003) hade funnit samma tendens i USA och skillnaderna mellan USA och Sverige i vänster-höger skalan är måhända stora, men dock inte på det sättet. När det kommer till skillnaderna mellan länderna i detta hänseende, behöver man flytta hela skalan till vänster för att jämföra Sveriges politik med den amerikanska. USAs vänsterblock kommer då att ligga ungefär vid Sveriges höger-mitt på skalan (Arseneau & Catt, 2010). I slutändan bör det dock kunna utläsas att både Sveriges och USAs vänstersida innehar mer positiva attityder mot fängelsereformer än deras högra motparter (Silvia, 2003). Dock skall det tilläggas att det i Sverige läggs en mycket större vikt vid höger – vänster begreppen än vad det gör i USA. De är visserligen välkända begrepp även där, men det läggs en mycket större beskrivande mening inom begreppen i Sverige än det gör i det amerikanska samhället (Granberg & Holmberg, 1998). Detta togs i beaktande vid utformningen av studien och vi valde att använda just vänster- och högerblocken på grund

av den starkare beskrivande meningen i Sverige. Det bör dock inte vara något problem att jämföra studiens resultat med det från originalstudien då Silvia (2003) använde sig utav parti-tillhörighet vilket enkelt kan överföras till blocktillhörighet då de två stora amerikanska partierna är klart vänster- eller högerinriktade. Den enda aspekt som behövs tas i beaktande är därför att USA:s partier skulle ligga annorlunda på den svenska politiska skalan.

Studien fann även att ålder korrelerade positivt med fängelsereformsattityder, ett fynd som stämde överrens med den tes som studien ställt i *hypotes 3*. Resultatet överensstämde med det som den amerikanska studien fann (Silvia, 2003).

7.4. Jämförelse med originalstudien

Studien lade tidigare fram propositionen att respondenterna i den svenska studien kommer att inneha en mer positiv attityd mot fängelsereformer än de amerikanska respondenterna hade; något som också bekräftades i resultatavsnittet. Vad dessa skillnader beror på kan inte studien säga med säkerhet. Det finns dock, som tidigare tagits upp, många politiska skillnader mellan USA och Sverige och därmed anledning att tro att de skulle skilja sig åt. Till exempel säger Plant et al., (2010, s. 731) att Sverige som land lägger betydligt mycket mer fokus på att alla i samhället skall få ett bättre välbefinnande, medan de i USA istället fokuserar på att hålla en minimi-nivå av välbefinnande. Detta bör vara något som även speglas i allmänhetens attityder och ger därmed en tänkbar förklaring till varför skillnaden i attityder ser ut som den gör. USA styrs enligt Lubatkin et al. (2006) bland annat med hjälp av att lita på folkets själviska intressen, men även med *compliance* genom lagar med hårda straff. Sveriges modell vilar däremot på axlarna av ett kollektivt ansvar och konformitet (Lubatkin et al., 2005, s. 883). Hur samhället styrs bör rimligtvis även påverka hur människorna ser på varandra. Ifall USA styrs mer genom att få invånarna att tänka på sina egna intressen över andras bör detta även ge en effekt på hur de behandlar de som har det sämre i samhället; bland annat då de kriminella som sitter inspärrade i fängelse. Ifall detta är fallet, är det också en förklaring till varför respondenterna ifrån USA

skulle ha mindre positiva fängelsereformer. Kanske kunde dessa fängslade individer bli hjälpta att ta sig ur sin situation genom en annan form av straff, där det ingår mer behandling. En risk är dock att de inte ges chansen då de är lågt prioriterade i samhället. I Sverige däremot tar människorna i samhället till en högre grad ett kollektivt ansvar (Cavadino & Dignan, 2006). Denna skillnad skulle kunna förklara varför de svenska respondenterna uppvisar en högre grad av positiva fängelsereformsattityder än deras amerikanska motsvarigheter. Det kan vara en god idé att utföra en liknande studie på en större skala i hela Sverige alternativt Skandinavien för att undersöka ifall denna skillnad stämmer även då. Ett annat alternativ skulle kunna vara att även utföra en kvalitativ och mer djupgående undersökning, för att få reda på hur eller varför detta är som det är.

Referenser

- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1975). *Belief, Attitude, Intention and Behavior: An introduction to Theory and Research*. London: Addison-Wesley Publishing Company, Inc.
- Arseneau, T., & Catt, H. (2010). *Concepts*. Retrieved from Elections.org:
<http://www.elections.org.nz/study/education-centre/concepts/>
- Bratt, A. (2010, april 07). *Alla ropar hårdare straff*. Retrieved Juni 5, 2013, from Frihet:
<http://www.frihet.se/text/2010/04/alla-ropar-hardare-straff4bbc84de36f43>
- Brottsförebyggande rådet. (2005). *Återfall i brott, slutlig statistik för 2003-2005*. Retrieved Maj 2, 2013, from Brottsförebyggande rådet:
http://bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b29800013250/Sammanfattning_aterfall_slutl_2003-2005.pdf
- Brottsförebyggande Rådet. (2010). *Rättsväsendet kapacitetsbehov åren 2011-2014*. Retrieved Februari 10, 2013, from Brå:
http://www.bra.se/download/18.744c0a913040e4033180005853/2011_rattsvasendet_s_kapacitetsbehov.pdf
- Brottsförebyggande rådet, A. (2013, januari). *Anmälda brott: Preliminär statistik för 2012*. Retrieved Mars 30, 2013, from Bra.se:
http://bra.se/webdav/files/statistik/pdf/sammanfattning_anmalda_prel_helar_2012.pdf
- Brottsförebyggande rådet, B. (2013, mars). *Uppklarade brott: Slutlig statistik för 2012*. Retrieved april 25, 2013, from bra.se:
http://bra.se/webdav/files/statistik/pdf/sammanfattning_uppklarade_2012.pdf
- Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB.
- Byrne, D. (1969). Attitudes and Attraction. In D. Byrne, *Advances in experimental social psychology* (Vol. 4, pp. 36-91). London: Academic Press Inc.
- Cavadino, M., & Dignan, J. (2006). Penal policy and political economy. *Criminology and Criminal Justice*, 6(4), 435-456.

- Crime in america.net staff. (2010, Mars 9). *Do prisons reduce crime? Crime News*. Retrieved Maj 5, 2013, from Crimeinamerica.net:
<http://www.crimeinamerica.net/2010/03/09/do-prisons-reduce-crime-crime-news/>
- Cullen, F. T., Fisher, B. S., & Applegate, B. K. (2000). Public opinion about Punishment and Corrections. *Crime and justice*, 27, 1-79.
- d2jsp. (2013). *forums.d2jsp.org > international forums > Other languages > Svenska*. Retrieved Mars 22, 2013, from d2jsp.org: <http://forums.d2jsp.org/forum.php?f=79>
- Davidson, B., & Patel, R. (2003). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Eagly, A. H., & Chaiken, S. (2007). The advantages of an inclusive definition of attitude. *Social Cognition*, 25(5), 582-602.
- Eksten, A. (2008, februari 01). *Nytt från brå*. Retrieved Maj 7, 2013, from bra.se:
<https://www.bra.se/bra/nytt-fran-bra/arkiv/apropa/2008-02-01-texas---harda-straфф-med-hog-valdsbrottslighet.html>
- Estrada, F., & Tham, H. (2013, Mars 25). *Aftonbladet debatt*. Retrieved April 29, 2013, from Aftonbladet:
<http://www.aftonbladet.se/debatt/debattammen/brottochstraфф/article16479487.ab>
- Granberg, D., & Holmberg, S. I. (1998). *The political system matters: Social psychology and voting behavior in Sweden and the United States*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hartman, J. (1998). *Vetenskaplig tänkade - Från kunskapsteori till metodteori*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Hofstede Centre. (2013). *Hostede Centre countries - Sweden*. Retrieved April 10, 2013, from Hofstede Centre: <http://geert-hofstede.com/sweden.html>
- Hofstede, G., & Hofstede, G. J. (2010). *Cultures and Organisations*. New York: McGraw-Hill Professional.
- Johnson, K. (2011, april 13). *Study: Prisons failing to deter repeat criminals in 41 states*. Retrieved Maj 5, 2013, from Usatoday.com:

<http://usatoday30.usatoday.com/news/nation/2011-04-12-Prison-recidivism-rates-hold-steady.htm>

- Kjelsberg, E., Skoglund, T. H., & Rustad, A.-B. (2007). Attitudes towards prisoners, as reported by prison inmates, prison employees and college students. *BMC Public Health, 7*, 71-80.
- Koole, S. L., & Lakens, D. (2012). Rewarding replications: A sure and simple way to improve psychological science. *Perspectives on Psychological Science, 7*, 608-614.
- Korpi, W. (1999). Ojämlighetens ansikten: Genus, Klass och ojämlikhet i olika typer av välfärdsstater. *Sociologisk Forskning, 36*, 40-92.
- Kriminalvården. (2012). *Kostnader*. Retrieved April 20, 2013, from Kriminalvarden.se: <http://www.kriminalvarden.se/sv/Startsida-skolportal1/Conny/Kostnader/>
- Listhaug, O., & Miller, A. H. (1998). Policy preferences and political distrust: A comparison of Norway, Sweden and the United States. *Scandinavian Political Studies, 21*(2), 161-187.
- Lubatkin, M. H., Lane, P. J., Collin, S.-o., & Very, P. (2005). Origins of Corporate Governance in the USA, Sweden and France. *Organization Studies, 26*(6), 867-888.
- Matthews, R. (2005). The myth of punitiveness. *Theoretical Criminology, 9*(2), 175-201.
- Mikkelsen, R. (2007, November 19). *U.S. prison system a costly and harmful failure: report*. Retrieved Maj 4, 2013, from reuters.com: <http://www.reuters.com/article/2007/11/19/us-usa-prisons-idUSN1841666120071119>
- Nationmaster. (2003). *Crime Statistics > Prisoners > Per capita (most recent) by country*. Retrieved Maj 9, 2013, from Nationmaster.com: http://www.nationmaster.com/graph/cr_i_pri_per_cap-crime-prisoners-per-capita
- Oskamp, S. (1977). *Attitudes and opinions*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Plant, J. F., Stalebrink, O. J., & Vasavada, T. (2010). Public values, public official associations, and professionalism: A cross national analysis. *The American Review of Public Administration, 40*(6), 722-744.

- Roberts, J. V., & Hough, M. (2005). The state of prisons: Exploring public knowledge and opinion. *the Howard Journal*, 44, 286-306.
- Sarnecki, J., & du Rées, H. (2013, April 8). *Dagens nyheter Debatt*. Retrieved April 29, 2013, from Dagens nyheter: <http://www.dn.se/debatt/skarpta-straff-fel-metod-att-minska-brottsligheten>
- Silvia, P. J. (2003). Throwing away the key: Measuring Prison Reform Attitudes. *Journal of Applied Social Psychology*, 33, 2553-2564.
- Silvia, P. J., Graham, J. S., & Hawley, C. N. (2005). Changing attitudes toward prison reform: effects of similarity to prisoners on attraction and rejection. *Journal of Applied Social Psychology*, 35, 248-258.
- St Amand, M. D. (1998). *Impact of information about sentencing patterns on public attitudes toward the criminal justice system*. Kingston, Ontario: Queen's University.
- United Nations. (1999). *Global report on crime and justice - overview*. Retrieved Maj 5, 2013, from UNCJIN.org: <http://www.uncjin.org/Special/overview.html>
- United Nations. (2009, april 16). *The global crime threat - we must stop it*. Retrieved Maj 5, 2013, from UNODC.org: <http://www.unodc.org/unodc/en/about-unodc/speeches/2009-16-04.html>
- Vetenskapsrådet. (2013, Januari 23). *Forskning som involverar människan*. Retrieved April 17, 2013, from CODEX: <http://codex.vr.se/forskningmanniska.shtml>

Bilaga

Attityder om fängelsten

Ålder: _____

Man [] Kvinna []

Nedan kommer du finna en rad påståenden om fängelsesystemet. Vi är intresserade av din personliga åsikt om fängelsten, så det finns inget rätt eller fel svar. Läs påståendet och placera dig sedan på skalan 1-7 beroende på hur mycket du instämmer med påståendet.

1	2	3	4	5	6	7
Instämmer inte alls			Neutral			Instämmer helt

_____ 1. Intagna borde få minst minimi-lön för sitt arbete.

_____ 2. Fängelse borde vara mycket hårdare för de intagna.

_____ 3. Mer pengar borde satsas på alternativ till fängelse.

_____ 4. Samhället har mycket viktigare saker att göra än att skydda intagnas rättigheter

_____ 5. Fängelse borde återgå till straffarbete.

_____ 6. Intagna borde ha en bättre tillgång till psykiatrisk vård.

_____ 7. Intagnas fritidsaktiviteter borde vara striktare styrda.

_____ 8. Fängelser och kriminalvårdare borde bli mera noggrant granskade av medborgerliga rättighetsorganisationer.

_____ 9. Fängelsten borde ha bättre bibliotek.

_____ 10. Allmänheten borde bekymra sig mer om vad som händer med intagna.

_____ 11. Intagna borde tvingas att bryta sten och bära randiga overaller som förr i tiden

_____ 12. Samhället behöver bättre komma ihåg att intagna också har medborgerliga rättigheter.

Nedan kommer en rad påståenden samt en fråga kring din åsikt mot våldsbrottsförövare.

1	2	3	4	5	6	7
Instämmer inte alls			Neutral			Instämmer helt

_____ 13. Jag anser att våldsbrottsförövare bör straffas hårdare än andra brottslingar.

_____ 14. Jag anser att våldsbrottsförövare kommer för lindrigt undan.

_____ 15. Jag anser att våldsbrottsförövare skall behandlas och straffas likadant som andra brottslingar.

Jag röstade i förra valet på:

[] Vänster-blocket (Vänsterpartiet, Socialdemokraterna eller Miljöpartiet)

[] Höger-blocket (Moderaterna, Kristdemokraterna, Folkpartiet eller Centerpartiet)

[] Annat parti